

MEMO

Aan : Raadsleden, commissieleden,
lijstopvolgers
Afschrift : Griffier, college van B&W
Van : Wethouder G. Rebel
Datum : 28 november 2018
Betreft : **Beantwoording vragen aardgasvrije
wijken**

Inleiding

Dhr. Meijerman van de VVD-fractie heeft vragen aan het college gesteld over de 'proefwijk afkoppelen aardgas'. De vragen zijn aangemeld voor de commissie Fysiek Domein van 28 november. De beantwoording van de vragen treft u hieronder aan.

Voorafgaande aan de inhoudelijke beantwoording hecht ik eraan u te informeren over de, ten tijde van het indienen van deze vragen, bestaande voornemens van het college.

Op 11 december is de eerste bewonersbijeenkomst gepland over het traject naar aardgasvrije wijken in Huizen. Het is gebruikelijk om uitnodigingen circa twee weken voor een bewonersbijeenkomst te sturen. In die lijn is de uitnodigingsbrief aan de bewoners op 27 november verstuurd, zodat bewoners op 28 november de uitnodiging ontvangen. 28 november was ook de beoogde dag voor het informeren van de raad (via een mededeling wethouder) over deze bijeenkomst en het uitbrengen van een persbericht hierover.

U bent vanzelfsprekend ook van harte uitgenodigd om deze bijeenkomst op 11 december bij te wonen.

De vragen van de VVD-fractie geven de gelegenheid om commissie en raad langs deze weg van beantwoording volledig te informeren over de bijeenkomst. Een separate mededeling aan uw raad heeft in dit opzicht dan ook geen meerwaarde. Bij de antwoorden treft u dan ook de bewonersbrief, het programma en het persbericht aan. Daarnaast voeg ik volledigheidshalve de mededeling van 4 oktober 2018 toe over de voortgang van projecten betreffende de energietransitie, omdat die mededeling de lokale en regionale context van de energietransitie, en daarbinnen de voorgenomen wijkaanpak in Huizen, goed weergeeft.

Beantwoording vragen

1. Was de gemeente Huizen bekend met de mogelijkheid om een wijk aan te wijzen als proeftuin en met de daarvoor beschikbare financiële ondersteuning?

Ja.

In het kader van het Rijksprogramma Aardgasvrije Wijken hebben 74 gemeenten aangegeven dat zij een bestaande wijk willen aanwijzen om ervaring op te doen met het energieneutraal maken daarvan. Op 1 oktober jl. werd bekend dat het Rijk gekozen heeft voor 27 gemeenten, waarvoor in 2018 en 2019 in totaal € 120 mln. subsidie ter beschikking staat. Geen van de gekozen gemeenten bevindt zich in de Gooi en Vechtstreek.

2. Heeft de gemeente Huizen een aanvraag ingediend, zoals hierboven vermeld? Als dat niet het geval is: waarom niet?

De gemeente Huizen heeft geen aanvraag ingediend, omdat zo'n aanvraag op dat moment geen enkele kans van slagen zou hebben. Deze subsidieregeling was erop gericht om concrete, door bewoners en partners (o.a. netbeheerders, bewoners, woningcorporaties) gedragen en volledig doorgerekende wijkuitvoeringsplannen al vanaf 2018 tot uitvoering te brengen. Die plannen zouden onderdeel moeten zijn van de aanvraag. Daarvan was en is in Huizen (en andere gemeenten in de regio) geen sprake.

We zetten nu de eerste stappen met bewoners en partners richting zo'n plan.

Volgens mededeling van wethouder Rebel in de commissie Fysiek Domein van 17-10 jl., is de gemeente Huizen voornemens om een wijk aan te wijzen als pilot voor het aardgasvrij maken daarvan. Volgens een artikel in de Gooi en Eemlander van heden, 21-11-2018, wordt volgende week bekend gemaakt welke wijk als proeftuin wordt aangewezen. De wethouder zegt: “We gaan de mensen daarbij helpen. Samen bedenken we een plan van aanpak en een financiering”.

3. Welke criteria gebruikt de gemeente bij de keuze van de wijk?

Als u bedoelt welke criteria worden gekozen om het tempo te bepalen waarop wijken uiteindelijk richting 2050 aardgasvrij zouden moeten zijn, dan zullen die criteria worden opgenomen in de nog op te stellen transitievisie warmte. Zie daarvoor ook de mededeling van 4 oktober. Op basis van de transitievisie warmte stellen gemeenten vervolgens een tijdspad vast voor de wijken. Dit proces, dat regionaal wordt gecoördineerd, dient op grond van het Interbestuurlijk Programma (februari 2018) en het Klimaatakkoord (in voorbereiding) eind 2021 te zijn doorlopen.

Bij de keuze om als eerste met de bewoners in Stad en Lande en Bovenweg in gesprek te gaan is vooral gekeken naar kansen die zich hier in de komende jaren aandienen. In deze wijken bestaan namelijk plannen om de openbare ruimte opnieuw in te richten, omdat de riolering aan vervanging toe is. Die werkzaamheden bieden mogelijkheden voor netbeheerders, gemeenten, woningcorporaties en bewoners om samen op te trekken. Dat is juist het proces dat vanaf 11 december wordt ingezet.

In die zin hebben de termen ‘pilot’ en ‘proeftuin’ betrekking op het proces dat de gemeenten voor deze nieuwe opgave met inwoners wil inzetten om een goed gedragen plan te ontwikkelen. Voor zover dat misverstand mocht bestaan, heeft de pilot niet als doel om in snel tempo nieuwe experimentele technologie toe te passen op bestaande woningen in Huizen. Het in kaart brengen van mogelijke warmteopties en het komen tot een gedragen keuze voor warmteopties is uiteraard wel onderdeel van het plan.

4. Worden de inwoners van de wijk bevraagd op hun betrokkenheid en enthousiasme?

Ja, vanzelfsprekend. U leest dat ook terug in de bewonersbrief en het programma. Betrokkenheid en enthousiasme zijn cruciaal om tot een goed plan voor de wijk te komen en later voor het maken van een start met de uitvoering van het plan.

5. Worden de inwoners van de wijk verplicht om van het gas af te gaan?

Daarvan is nu geen sprake. Verplichtingen om *bestaande* woningen van het gas af te halen zijn landelijk ook nog niet aan de orde en/of wettelijk geregeld.

6. Hoe stelt u zich het plan van aanpak voor en de financiering daarvan?

Het plan van aanpak is gebaseerd op de aanpak van het landelijke programma Smart Energy Cities. Zie <https://www.smartenergycities.nl/>. Deze aanpak leidt via een interactief proces tot een routekaart voor de wijk. De infographic op de volgende pagina geeft de aanpak weer. Tijdens de bewonersbijeenkomst wordt deze aanpak gepresenteerd.

Zoals bekend vormt de financiering momenteel een obstakel om daadwerkelijk tempo te maken bij het verduurzamen van woningen. In het Klimaatakkoord zijn verschillende oplossingen genoemd die de financiële randvoorwaarden moeten verbeteren, zoals het anders belasten van aardgas en elektriciteit, het inrichten van gebouwgebonden financiering (via bijvoorbeeld baatbelasting of erfpacht) en het realiseren van lagere kosten voor isolatie en warmtepompen. Gaandeweg het proces voor de wijk zullen wij ook de ontwikkelingen rond de financiering betrekken en meenemen in het plan.

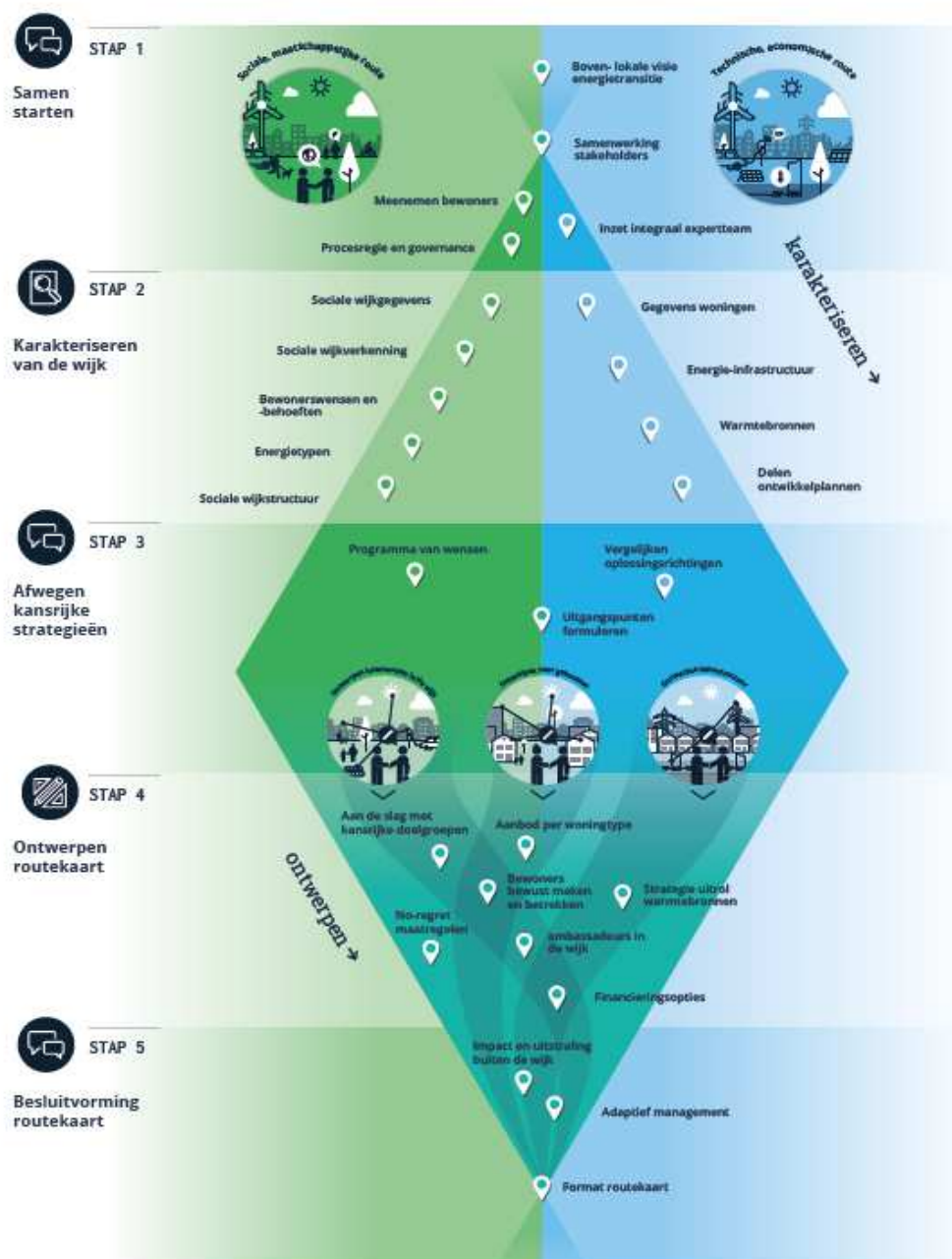
De Rijksoverheid streeft ernaar om in de komende jaren ongeveer 100 bestaande wijken aardgasvrij te maken. Volgend jaar kunnen gemeenten zich opnieuw aanmelden voor een proeftuin aardgasvrij.

7. Is de gemeente Huizen voornemens om zich volgend jaar aan te melden?

Naar die mogelijkheid wordt uiteraard gekeken, mits aan de indieningseisen wordt voldaan. Daarbij is het van belang om op te merken dat een dergelijke aanvraag tussen de regiogemeenten zal worden afgestemd, om zodoende het maximale effect voor de regio te bewerkstelligen. Bovendien hechten de partners van de gemeenten in de energietransitie aan deze afstemming vanwege de efficiënte inzet van mensen en middelen, een gegeven waar ook de gemeenten mee te maken hebben.

SMART ENERGY CITIES

Een integrale aanpak voor energietransitie op wijkniveau

Het Smart Energy Cities Model

Bijlagen:

- Uitnodiging informatiebijeenkomst 11 december 2018 (verstuurd 27 november)
- Programma bewonersbijeenkomst 11 december 2018 (verstuurd 27 november)
- Persbericht d.d. 28 november 2018 (verstuurd gelijktijdig met deze antwoorden)
- Mededeling voortgang projecten energietransitie d.d. 4 oktober 2018

Aan de eigenaren, huurders en/of beheerders van

Onderwerp: Bijeenkomst aardgasvrij wonen Uw brief van : Nummer Z.071852
Ons kenmerk : bl/ew Toestel nr : 6 25
Huizen : 27 november 2018 Uw kenmerk : Bijlagen 1

Bij beantwoording van deze brief, graag datum, nummer en onderwerp vermelden.

Geachte heer/mevrouw,

De gemeente Huizen nodigt u graag uit voor een informatiebijeenkomst 'aardgasvrij wonen' op dinsdagavond 11 december a.s.

Waarom deze bijeenkomst?

De overheid heeft besloten om in 2050 te stoppen met aardgas. Dit heeft effect op iedereen die aardgas gebruikt. Verwarming, warm water, koken, het gaat veranderen. In enkele wijken in Nederland zijn al vergaande plannen om aardgasvrij te worden. Uiteindelijk wordt in elke wijk zo'n plan gemaakt.

Een goed plan vraagt om zorgvuldigheid. De gemeente wil daarom op tijd starten. In de wijken Stad en Lande en Bovenweg gaan we de openbare ruimte opnieuw inrichten, omdat het riool aan vervanging toe is. Het buurtpanel in uw wijk, Buurtpanel 1276, heeft zich bij de gemeente gemeld om bij dit traject betrokken te zijn. De werkzaamheden in de openbare ruimte bieden misschien kansen om op in te spelen voor het aardgasvrij maken van een deel van de wijk. Vandaar dat we hierover graag nu al in gesprek gaan met u als woningeigenaar, huurder van een woning of vastgoedbeheerder.

In gesprek op 11 december

We staan in Huizen dus aan de start, voor geen enkele wijk zijn al keuzes gemaakt. Tijdens de bijeenkomst hoort u over wat het betekent om aardgasvrij te wonen, welke alternatieven er zijn voor aardgas en hoe we met u stap voor stap tot een verstandige keuze voor de wijk kunnen komen. Er is veel ruimte voor het stellen van vragen, het inbrengen van ideeën, maar ook het delen van zorgen. Ook de gemeente heeft nog vragen en op niet alles is al een antwoord.

Omdat dit voor de gemeente een nieuwe opgave is, hebben we enkele deskundigen gevraagd die in andere gemeenten al ervaring hebben opgedaan met dit soort wijkplannen. Zij zullen ons ondersteunen om uiteindelijk samen met u een duurzame, betaalbare en betrouwbare warmteoplossing te vinden die past bij uw wijk.

Programma, tijd en locatie

Het programma van de bijeenkomst is bijgevoegd. U bent van harte welkom vanaf 19.45 uur in de raadzaal van het gemeentehuis, Graaf Wichman 10 in Huizen.

Ik hoop van harte u op deze avond te mogen verwelkomen.

Hoogachtend,

namens burgemeester en wethouders

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'G. Rebel', with a long horizontal stroke extending to the left.

G. Rebel
wethouder milieu

Informatiebijeenkomst Aardgasvrij wonen

Voor woningeigenaren, huurders en vastgoedbeheerders in de wijken
Stad en Lande en Bovenweg

Datum: Dinsdag 11 december 2018
Inloop: 19.45 uur
Start programma 20.00 uur
Locatie: Gemeentehuis, Graaf Wichman 10 in Huizen

Programma

- 19.45 uur **Inloop met koffie/thee**
- 20.00 uur **Welkom**
Bert Rebel, wethouder milieu
- 20.05 uur **Aardgasvrij wonen**
Michiel van der Vight, De Warmte Transitie Makers
Wat zijn de ontwikkelingen rond aardgasvrij wonen? Welke alternatieven zijn er voor aardgas? Wie zijn er betrokken bij het opstellen van het plan voor een aardgasvrije wijk? Wat is de rol van de gemeente, de netbeheerder, de woningcorporatie en woningeigenaren? Welke route is er om te komen tot een plan voor een aardgasvrije wijk? En hoe wordt u hierbij betrokken?
- 20.40 uur **Interactief verzamelen van eisen, wensen, vragen & kansen**
In kleine groepen deelt en verzamelt u samen met medebewoners vragen die nog beantwoord moeten worden. U kunt de eisen, wensen en uitgangspunten benoemen waaraan oplossingen moeten voldoen. En de kansen die u ziet!
- 21.15 uur **Samenvatten en vooruitblikken**
Michiel van der Vight, De Warmte Transitie Makers
- 21.25 uur **Afsluiting**
Bert Rebel, wethouder milieu
- 21.30 - 22.00 uur **Gelegenheid tot napraten**

U bent van harte welkom. Vooraf aanmelden is niet nodig.

Deze bijeenkomst maakt onderdeel uit van de
gemeentelijke campagne Huizen Klimaatbewust.
Meer informatie: huizenklimaatbewust.nl.

PERSBERICHT

28 november 2018

Eerste stap naar aardgasvrij Huizen

Gemeente gaat in gesprek met bewoners Stad en Lande en Bovenweg

De overheid heeft besloten om in 2050 te stoppen met aardgas. Dit heeft effect op iedereen die aardgas gebruikt. Verwarming, warm water, koken, het gaat veranderen. In enkele wijken in Nederland zijn al vergaande plannen om aardgasvrij te worden. Uiteindelijk wordt in elke wijk zo'n plan gemaakt. De gemeente Huizen wil op tijd starten en ziet kansen voor de wijken Stad en Lande en Bovenweg. De gemeente wil met de bewoners in gesprek over de mogelijkheden om toe te werken naar een aardgasvrije wijk.

In gesprek op 11 december

Op dinsdag 11 december 2018 is er in de raadzaal van het gemeentehuis van Huizen een bewonersavond voor Stad en Lande en Bovenweg. Daarbij zijn ook vertegenwoordigers van woningcorporatie De Alliantie en netbeheerder Liander aanwezig. Tijdens de bijeenkomst horen de aanwezigen wat het betekent om aardgasvrij te wonen, welke alternatieven er zijn voor aardgas en hoe de gemeente samen met de wijkbewoners stap voor stap tot een verstandige keuze voor de wijk kan komen. Er is veel ruimte voor het stellen van vragen, het inbrengen van ideeën, maar ook het delen van zorgen. De avond begint om 20.00 uur. Bewoners van Stad en Lande en Bovenweg hebben een uitnodiging ontvangen.

Geen draaiboek

Wethouder Bert Rebel (o.a. Duurzaamheid en Milieu): „Voor dit vraagstuk is geen draaiboek dat zich in de praktijk heeft bewezen. We beginnen daarom met het gesprek met de wijk. We willen niet alleen kennis delen, maar ook kennis ophalen. Voelen waar de energie zit en welke bezwaren er leven. Er komt een grote verandering aan en we willen onze inwoners helpen bij het maken van de juiste keuzes. We gaan daarom een open gesprek aan met de buurt.”

Achtergrond

In Stad en Lande en Bovenweg wordt de openbare ruimte de komende jaren opnieuw ingericht, omdat de riolering aan vervanging toe is. Deze werkzaamheden bieden mogelijk kansen bij het aardgasvrij maken van (een deel van) de wijk. Het buurtpanel in de wijk, Buurtpanel 1276, heeft zich gemeld om bij dit traject betrokken te zijn.

Noot voor de redactie

U bent van harte welkom om verslag te doen van de bewonersavond op 11 december 2018 in de raadzaal van het gemeentehuis. Ontvangst: 19.45 uur; aanvang 20.00 uur.

Inlichtingen: Michel van den Bergh
Telefoon: (035) 528 15 74
E-mail: m.vandenbergh@huizen.nl

MEMO

Aan : Raadsleden, commissieleden, lijstvolgers
 Afschrift : Griffier, college van B&W
 Van : Wethouder G. Rebel
 Datum : 4 oktober 2018
 Betreft : **Voortgang projecten energietransitie**

Aanleiding

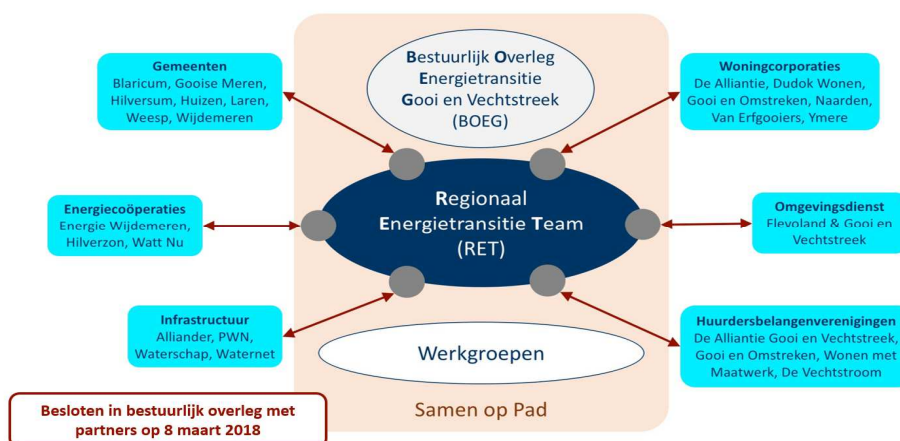
Het collegeprogramma 2018-2022 bevat een hoge ambitie op het gebied van duurzaamheid en in het bijzonder de energietransitie (zie bijlage 1). Via deze mededeling breng ik graag de voortgang van projecten en ontwikkelingen rondom de energietransitie onder uw aandacht. Met nadruk plaats ik daarbij de activiteiten in een regionale context, omdat de energietransitie ook op regionale schaal volop in beweging is.

Het is overigens een goed gebruik dat het college aan het begin van elk jaar via een tussenrapportage uitgebreid verslag aan de raad uitbrengt over de voortgang van alle activiteiten uit het Milieuprogramma 2016-2020. In dit verband kunt u begin 2019 de 3^e tussenrapportage over dit programma tegemoet zien.

Context: samenwerking

De dynamiek rond de energietransitie voor de gebouwde omgeving is groot. In kort tijdsbestek is de focus veranderd van een gebouwgebonden opgave (energie besparen) naar een integrale opgave op het gebied van wonen, infrastructuur en ruimte. Het landelijke einddoel is scherper dan ooit geformuleerd: minimaal 49% CO₂-reductie in 2030 (Regeerakkoord) en uiterlijk in 2050 een aardgasvrije, energieneutrale gebouwde omgeving. Er is een Klimaatwet gepresenteerd en ter uitvoering daarvan is een Klimaatakkoord op hoofdlijnen opgesteld (bijlage 2).¹

De transitie in de gebouwde omgeving richt zich voor deel op de nieuwbouw, maar vooral op de bestaande gebouwde omgeving. Dit alles in een context waarbij ontwikkelingen op het gebied van wetgeving, financiering, communicatie en technologie zich in snel tempo voltrekken. Om de opgave in Gooi en Vechtstreek het hoofd te kunnen bieden, is in november 2017 de regionale energiestrategie "Samen op pad" vastgesteld. Zie http://www.huizenklimaatbewust.nl/energiezuinig/nieuws-energiezuinig_41819/item/samen-op-pad-naar-een-energieneutrale-regio_11326.html. De regionale energiestrategie zet in op een langjarige intensieve samenwerking. We hebben te maken met nieuwe ambities, met een nieuwe gezamenlijke agenda en met bekende en nieuwe partners, zoals woningcorporaties, netbeheerders, Waterschap AGV, huurdersbelangenorganisaties en energiecoöperaties. Er is daarom veel aandacht nodig voor het samenwerkingsproces. Tegelijkertijd moeten we aan de slag, en dat gaan we ook doen. Afstemming tussen deze partijen vindt plaats in het ambtelijke Regionaal Energietransitie Team (RET) en het Bestuurlijk Overleg Energietransitie Gooi en Vechtstreek (BOEG). Daarnaast is er uiteraard de afstemming tussen gemeenten onderling via het portefeuillehoudersoverleg Fysiek Domein.

¹ Het is door recente politieke ontwikkelingen onzeker geworden wanneer een definitief Klimaatakkoord kan worden vastgesteld. Wanneer in dit memo over het Klimaatakkoord wordt gesproken, betreft dat het Klimaatakkoord op hoofdlijnen dat in juli 2018 is opgesteld.

A. Regionale ontwikkelingen en projecten

Er is een uitvoeringsprogramma voor de regionale energiestrategie Samen op Pad in voorbereiding. Daarin zullen naar verwachting de volgende projecten en speerpunten staan:

1. wijkaanpak (delen van ervaringen);
2. data en kaartmateriaal energietransitie ontwikkelen;
3. faciliteren van particuliere woningeigenaren;
4. transitievisie warmte / regionale energiestrategie (RES) opstellen;
5. bovenregionale samenwerking vormgeven.

1. Wijkaanpak (delen ervaringen)

Op enkele locaties in de regio gaan we (of zijn we) aan de slag om wijken en buurten voor te bereiden op een aardgasvrije en klimaatneutrale toekomst. Er loopt inmiddels een project in de Hilversumse Meent. Daarnaast zijn er ambities in onder meer de gemeente Gooise Meren, voor Blaricum Bijvanck (in afstemming met Huizen) en ook in de gemeente Huizen, waarin op korte termijn de aanpak start (zie ook project 6).

We delen de ervaringen uit deze projecten met gemeenten en onze regionale partners, om later onderbouwde keuzes te kunnen maken en prioriteiten te stellen voor alle wijken in de regio.

Eind 2021 moeten namelijk alle gemeenten een visie en tijdsplan hebben vastgesteld voor de energietransitie van wijken en buurten (zie ook project 4).

2. Data en kaartmateriaal energietransitie

De energietransitie heeft betrekking op de ruimte, de ondergrondse infrastructuur en gebouwen. Om inzicht te krijgen in de opgaven, de oplossingen en prioriteiten is veel en specifieke data nodig over bijvoorbeeld gasleidingen, het elektriciteitsnet, planningen van gemeenten en woningcorporaties, maar ook warmtebronnen. Deze gegevens zijn (vanzelfsprekend, vanwege de nieuwe opgave) in geen enkele regio kant-en-klaar voorhanden, ook niet in onze regio.

Met de regiopartners werken we toe naar één overzichtelijk beheersysteem van data en kaarten. Het team Geo-informatie van de gemeente Huizen heeft hierin momenteel een ondersteunende rol.

Stap 1: Overzicht benodigde gegevens

Gebouwde omgeving

- Bouwjaar
- Typologie
- E-labels / E-verbruik (uitgesplitst) / Besparingspotentieel
- Installaties (warmtebron, blokverwarming, WKO's, etc.)
- Eigenaarschap
- Demografische gegevens over bewoners
- (Over)capaciteit e-netten
- ...

Inpasbaarheid bronnen

- Restwarmte
- WKO
- Geothermie (aardwarmte)
- TEO & TEA
- Zonnewarmte
- Biomassa
- Inpassing Wind / Zon PV?
- ...

Effect ruimtelijke inpassing

Natuurlijke momenten

- Levensduur e-netten
- Riolering
- Wegen
- Waterleidingen
- Glasvezel / datakabels
- Stedenbouwkundige plannen (ook nieuwbouw)
- Grootschalig onderhoud in buurten, gebouwblokken of grootverbruikers
- ...

Gemeente

Project

3. Faciliteren van particuliere woningeigenaren

Woningeigenaren die nu aan de slag willen, kunnen voor informatie en advies terecht bij het Duurzaam Bouwloket (duurzaambouwloket.nl). Alle gemeenten in Gooi en Vechtstreek zijn bij dit loket aangesloten. Om woningeigenaren verder op weg te helpen, zetten we regionaal in op de volgende projecten:

- een specifieke aanpak ontwikkelen voor historische gebouwen en monumenten;
- het doorontwikkelen van het energieloket naar alle doelgroepen (huurders, VvE's e.d.);
- het opleiden van energiecoaches om inwoners op een laagdrempelige manier te informeren en te activeren;
- het zoeken naar mogelijkheden voor de inrichting van een fysiek energieloket in de wijk(en).

Om deze activiteiten uit te kunnen voeren is door de regio(gemeenten) in september 2018 provinciale subsidie aangevraagd.

Financiering

Zoals bekend vormt de financiering momenteel een flink obstakel om daadwerkelijk tempo te maken bij het verduurzamen van woningen. In het Klimaatakkoord zijn verschillende oplossingen genoemd die de financiële randvoorwaarden moeten verbeteren, zoals het anders belasten van aardgas en elektriciteit, het inrichten van gebouwgebonden financiering en het realiseren van lagere kosten voor isolatie en warmtepompen. Specifiek in onze regio is het initiatief genomen om het instrument baatbelasting (als een van de opties voor gebouwgebonden financiering) als pilot te onderzoeken. Dit initiatief bevindt zich nog in een verkennende fase.

4. Transitievisie warmte / Regionale Energiestrategie (RES)

De transitievisie warmte en de regionale energiestrategie (RES) volgen uit het Klimaatakkoord.

De transitievisie warmte kan worden gezien als een 'vlekkenplan van warmteoplossingen met de urgentie per wijk'. Het gaat hierbij zowel om inhoudelijke oplossingen (wat wordt in plaats van aardgas de manier van verwarmen in de wijk) als de prioritering (welke wijken zijn geschikt om te starten). Onderdelen van deze visie zijn de betaalbaarheid, betrouwbaarheid en duurzaamheid van de warmtevoorziening en de wijze van uitvoering. Op basis van de transitievisie warmte stellen gemeenten vervolgens een tijdspad vast voor de wijken. Dit proces dient eind 2021 te zijn doorlopen (zie ook project 1).

Daarnaast kent het Klimaatakkoord de term Regionale Energiestrategie (RES), niet te verwarren met de regionale energiestrategie Samen op Pad. Het Rijk zet met deze 'RESSen' top-down in op een landsdekkend geheel van deze regionale energiestrategieën om de doelen uit het Klimaatakkoord en de Klimaatwet te realiseren. Het gaat hierbij vooral om de zorgvuldige ruimtelijke inpassing en uitvoering van de duurzame energieopwekking (waaronder warmte) en de energie-infrastructuur (waaronder warmte en andere hernieuwbare bronnen). Hier ligt ook een relatie met de omgevingsvisie in het kader van de Omgevingswet.

In onze regio wordt ingezet op een RES op het niveau van Gooi en Vechtstreek, gelet op de reeds bestaande samenwerking. Verwacht wordt dat tot eind van dit jaar gesprekken kunnen worden gevoerd met omliggende regio's (MRA, Flevoland, wellicht Eemland) om tot een optimale indeling te komen.

Het mag duidelijk zijn dat de transitievisie warmte en de RES nauw met elkaar samenhangen en beide gevoerd worden met de data en kaarten die zijn vermeld bij project 2.

5. (Boven)regionale samenwerking

Het is van belang dat de regio het netwerk onderhoudt en versterkt met onder meer de VNG, provincie, MRA en Rijk/RvO, onder meer voor het verwerven van subsidies. Een krachtige regio vereist ook een actieve deelname in bijvoorbeeld de MRA. Met name de RES-vorming heeft momenteel bovenregionaal de aandacht.

B. Ontwikkelingen en projecten in Huizen

Voor de projecten die op lokaal niveau (in Huizen) worden uitgevoerd ligt er soms een relatie met bovengenoemde regionale projecten, soms ook niet. Hieronder schets ik u de voortgang per project.

6. Pilot wijkaanpak

De gemeente heeft het initiatief genomen om, in overleg met betrokken partijen (woningcorporatie, netbeheerders en uiteraard bewoners), daadwerkelijk aan de slag te gaan in een wijk in Huizen om de inwoners concreet voor te bereiden op een aardgasvrije en klimaatneutrale wijk en woning. Het beoogde resultaat van dit project is om een door bewoners gedragen, samen gecreëerde 'routekaart' beschikbaar te hebben waarin aan woningeigenaren, netbeheerders, de woningcorporatie en huurders een langetermijnperspectief wordt gegeven voor het doen van toekomstige (investerings)beslissingen. Voor de inhoudelijke- en procesbegeleiding is inmiddels een ter zake kundig bureau aangetrokken. Dit project start in oktober 2018 en loopt door tot eind 2019.

7. Communicatie (voorlichting over, participatie bij) de energietransitie

Veel bewoners zien wel de noodzaak van de energietransitie, maar het gevoel van urgentie is nog laag. Er zijn extra communicatie-inspanningen nodig om bewoners te betrekken bij de transitie. Het gaat om bewustwording én het bieden van een concreet handelingsperspectief. Afstemming van de communicatieboodschap gebeurt regionaal, maar gemeenten blijven het eerste aanspreekpunt voor bewoners. De campagne en website Huizen Klimaatbewust (huizenklimaatbewust.nl) en het Duurzaam Bouwloket zien we hierin als belangrijke schakels. Nog dit najaar (2018) starten we met een gerichte communicatiecampagne. Uiteraard speelt ook de pilot wijkaanpak (project 6) hierin een rol.

8. Energiesubsidieregeling voor woningeigenaren voortzetten

Sinds maart 2016 kent Huizen de subsidieregeling Mijn Huis Klimaatbewust. Deze voor de regio unieke regeling is bestemd voor woningeigenaren die het huis willen isoleren of willen voorzien van zonne-energie. Inmiddels is subsidie verleend aan ruim 300 woningeigenaren. Het subsidieplafond van de huidige regeling (€ 300.000,-) wordt in de loop van 2019 bereikt, is de verwachting. Het college zet in op het voortzetten van de regeling. Een voorstel wordt in 2019 aan de raad voorgelegd i.v.m. het hiervoor benodigde budget.

9. Isolatieprogramma voor woningen

Voor woningeigenaren is het isoleren van het huis de eerste ("no-regret") stap naar een aardgasvrije en energieneutrale woning. We onderzoeken momenteel de mogelijkheden om, onder andere via de subsidieregeling maar ook via gerichte communicatie, meer mensen te stimuleren om de woning te isoleren. Beoogde start van dit traject is medio 2019, waarbij we bij voorkeur aansluiten op het moment waarop de nieuwe/voortgezette subsidieregeling van kracht is.

10. Nieuwbouw aardgasvrij en energieneutraal/nul-op-de-meter

Door een recente wetwijziging (wet Voortgang Energietransitie) is het vanaf 1 juli 2018 voor *nieuwe vergunningaanvragen* voor kleinverbruikers (woningen, detailhandel e.d.) niet meer mogelijk om een aardgas aansluiting aan te vragen bij de netbeheerder, tenzij de gemeente uitzonderingsgebieden heeft aangewezen waar dat alsnog mag vanwege een groot maatschappelijk belang. In Huizen hebben B&W geen uitzonderingsgebieden aangewezen, waardoor in heel Huizen dit feitelijke verbod op een nieuwe aardgas aansluiting geldt. Voor projecten waarbij de gemeente een grondpositie heeft of bij eigen vastgoed, is het bovendien beleid om (naast aardgasvrij) strenge energie-eisen (energie-neutraal, Nul-op-de-meter) te stellen. Dit heeft onze voortdurende aandacht.

11. Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed

Het Klimaatakkoord stelt dat gemeenten moeten streven naar een energieneutrale vastgoedportefeuille in 2040. Dit is een ambitie die ingrijpende (financiële) gevolgen heeft voor het gemeentelijke vastgoed. Als eerste stap moeten gemeenten uiterlijk op 1 mei 2019 hun gebouwen in kaart hebben gebracht, inclusief de mogelijkheden voor verduurzaming. Deze datum sluit aan bij de ambitie uit het collegeprogramma 2018-2022. Het hiervoor benodigde onderzoek starten we nog dit jaar op, de bevindingen worden in het voorjaar van 2019 aan de raad voorgelegd. Ook enkele sportaccommodaties (maatschappelijk vastgoed dat niet in gemeentelijk eigendom is) worden in dit onderzoek meegenomen.

Het college heeft recentelijk besloten om, op basis van een haalbaarheidsonderzoek, de aanbesteding in gang te zetten voor het vervangen van de huidige, verouderde zonnepanelen op het gemeentehuis door een groter systeem met ruim 500 nieuwe zonnepanelen.

De zonnepanelen zullen naar verwachting in de eerste helft van 2019 worden geplaatst.

12. Schoolgebouwen

De gemeente is verantwoordelijk voor nieuwe onderwijshuisvesting. In dit kader zetten we in op aardgasvrije en energieneutrale (en frisse) scholen. We constateren tegelijkertijd dat de huidige landelijke normvergoeding om te kunnen voldoen aan de basiseisen (Bouwbesluit en Frisse Scholen B) te laag is. Voor het stellen van extra eisen zullen daarom aanvullende budgetten nodig zijn. Dit vereist maatwerk per project.

13. Aanpak energiebesparing voor bedrijven

Het milieutoezicht op bedrijven wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). Onderdeel van dat toezicht is het stimuleren en verplichten van bedrijven tot energiebesparende maatregelen. We gaan in overleg met de OFGV om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om bedrijven nog meer te stimuleren. Dit willen we in de tweede helft van 2019 oppakken.

14. Oplaadpunten

Elektrisch rijden neemt sterk toe, waardoor het netwerk van oplaadpalen zich de komende jaren zal verdichten.

De gemeente heeft tot nog toe medewerking verleend aan de realisatie van circa 25 openbare oplaadpalen in Huizen.

Bij de realisatie van oplaadpalen maken we gebruik van de expertise in MRA-verband. Dit beleid zetten we onverkort voort.

Financiering

Voor bovengenoemde projecten bestaat dekking, voor zover deze projecten onderdeel uitmaken van het Milieuprogramma 2016-2020. Voor nieuwe projecten en voornemens is die financiële dekking er dus nog niet. Het collegeprogramma stelt dat voor uitvoering van projecten in het kader van de energietransitie de reserve duurzaamheid in eerste instantie wordt aangevuld met hiervoor met cofinanciering verkregen rijksmiddelen ("enveloppegelden"). Indien de verkregen rijksmiddelen hiervoor ontoereikend zijn, is er de intentie om deze reserve aan te vullen (zie bijlage 1). Over de enveloppegelden vanuit het Rijk bestaat momenteel nog geen duidelijkheid.

Bijlagen:

1. Artikelen collegeprogramma duurzaamheid
2. Hoofdlijnen Klimaatakkoord gebouwde omgeving

Bert Rebel
Wethouder duurzaamheid en milieu

Bijlage 1: Artikelen collegeprogramma duurzaamheid

3.10.1

Ons dorp en land zijn er ook voor de generaties na ons. Hergebruik van grondstoffen, schone energieproductie, en terugdringen van vervuiling vormen de basis om dit mogelijk te maken. Daarnaast passen we onze leefomgeving aan zodat overlast door de veranderingen in het klimaat wordt tegengegaan.

3.10.2

De komende vier jaar zal de gemeente stappen zetten om, via een aanvulling van de reserve duurzaamheid, door de uitvoering van verschillende activiteiten, zoals bijvoorbeeld:

- pilot wijkaanpak: starten in één wijk met de route naar aardgasvrije en energieneutrale woningen;
- warmteplannen ontwikkelen voor alle wijken in Huizen;
- isolatieprogramma voor woningen ontwikkelen en faciliteren;
- energiesubsidieregeling voor woningeigenaren voortzetten/aanpassen;
- communicatie (voorlichting over, participatie bij) de energietransitie;
- nieuwbouw aardgasvrij en energieneutraal/nul-op-de-meter opleveren;
- een visie en plan voor aardgasvrij en energieneutraal gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed opstellen;
- nieuwe schoolgebouwen aardgasvrij/energie neutraal opleveren en bestaande scholen faciliteren bij verduurzaming;
- aanpak energiebesparing voor bedrijven intensiveren i.o.m. de OFGV;
- een groeiend aantal oplaadpalen voor elektrisch rijden faciliteren.

3.10.3

De reserve duurzaamheid wordt in eerste instantie aangevuld met de opbrengst van de hiervoor met cofinanciering verkregen rijksmiddelen ("enveloppegeden") om duurzaamheidsinitiatieven, zoals het plaatsen van zonnepanelen, van bewoners, bedrijven en verenigingen te ondersteunen. Indien de verkregen rijksmiddelen hiervoor ontoereikend zijn is er de intentie om de reserve aan te vullen.

Bijlage 2: Hoofdlijnen Klimaatakkoord gebouwde omgeving

2.2 Gebouwde omgeving

We staan aan de vooravond van een grote verbouwing. De transformatie van onze 7 miljoen huizen en 1 miljoen gebouwen, veelal matig geïsoleerd en vrijwel allemaal verwarmd door aardgas, in goed geïsoleerde woningen en gebouwen, die we met duurzame energie verwarmen en waarin we schone elektriciteit gebruiken of zelfs zelf opwekken.

Klimaatverandering is een belangrijke reden voor deze verbouwing. Maar er is meer. We willen immers zo snel mogelijk kunnen stoppen met de aardgaswinning in Groningen. En we hebben allemaal wel behoefte aan minder energiekosten en een comfortabeler woning.

Om de klimaatdoelen te halen moeten bijna alle gebouwen in Nederland onderhanden genomen worden. Dat betekent ruwweg 50.000 bestaande woningen per jaar verduurzamen in 2021 en ruim voor 2030 al in een ritme van 200.000 per jaar zitten. In dat geval kunnen we in 2030 gezamenlijk 3,4 Mton minder CO₂ uitstoten dan in het referentiescenario.

Zo'n verbouwing is een enorme opgave. Maar we hebben tot 2050. Dit kunnen we uitvoeren, mits we het gestructureerd aanpakken en alle randvoorwaarden verbeteren.

En de verbouwing kan ook voor iedereen betaalbaar zijn, mits we de kosten door opschaling en innovatie kunnen laten dalen en ervoor kunnen zorgen dat de maandlasten van de lening die je aangaat voor de verbouwing, niet hoger zijn dan het voordeel wat je op de energierekening boekt. Waar dat niet mogelijk is, moeten we met andere vormen van ondersteuning ervoor zorgen dat woning- en gebouweigenaren bijgestaan worden bij de aanpassingen. Om deze opgave te laten slagen moet iedereen immers mee kunnen doen.

Hoofdlijnen

Wijkgerichte benadering

Een gestructureerde aanpak betekent een *wijkgerichte benadering*. Gemeenten spelen daarbij een cruciale rol. Samen met bewoners en gebouweigenaren zal in een zorgvuldig proces een afweging moeten worden gemaakt wat per wijk de beste oplossing is, als huizen niet langer met de traditionele cv-ketel worden verwarmd. Per wijk kan de oplossing verschillen. Dichte bebouwing, woningen van voor 1995? Dan is vaak een warmtenet de oplossing. Nieuwere huizen, in ruim opgezette wijk? Dan kan all electric beter voldoen. En voor veel wijken geldt dat het aardgasnet tot na 2030 gewoon nog blijft liggen. Isoleren en met een hybride ketel (veel) minder gas verstoken, is dan een verstandige (tussen)oplossing. Maar de technische staat van de woningen is niet de enige factor, de wensen van bewoners en andere uitdagingen in de wijk dan de energievoorziening, bepalen net zo goed de uitkomst.

Gemeenten zullen uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte vaststellen waarin het tijdspad waarin wijken worden verduurzaamd, is vastgelegd. Per wijk zal na samenspraak met gebouweigenaren uiteindelijk een gemeenteraadsbesluit over de precieze toekomstige energievoorziening worden genomen. Dan weet iedereen ruim van tevoren waar ie aan toe is.

Gemeenten, bewoners en gebouweigenaren worden daarbij geholpen door een door Rijk en mede-overheden opgezette *leidraad* waarin de gevolgen voor keuzes per wijk op basis van objectieve data in beeld worden gebracht. In regionale energiestrategieën zal de regionale samenhang van keuzes - bijvoorbeeld de inzet van warmtebronnen in de regio - worden vastgelegd. Gemeenten werken daartoe met provincies, waterschappen en netbeheerders samen in Energieregio's. De leidraad en de bijbehorende kennis en informatie wordt beheerd en aangeboden door het Expertise Centrum Warmte.

Financiering en normering

Een wijkgerichte aanpak, hoe voortvarend ook, kan niet slagen zonder dat de (financiële) randvoorwaarden voor de verduurzaming van woningen en gebouwen flink worden verbeterd.

Isolatie of warmtepompen moeten tot een grotere besparing op de energierekening leiden, zodat die investeringen beter renderen. Dat doen we door datgene wat we meer willen gaan gebruiken - elektriciteit - lager te belasten en datgene wat we minder gaan gebruiken - aardgas - hoger.

Een eerste stap kan in 2020 worden gezet met 5,5 ct/m³ erbij voor aardgas en 2,7 ct/kWh eraf voor elektriciteit. Verder stappen zijn wenselijk en nodig. Daarvoor zijn diverse varianten mogelijk. Berekeningen laten zien dat 20 ct/m³ bij aardgas erbij en 7,34 ct/kWh eraf bij elektriciteit ervoor zorgt dat isolatie en duurzame verwarmingsopties veel aantrekkelijker worden. Wanneer deze verschuiving wordt gecombineerd met een verhoging van de energiebelastingvermindering van 81 euro, wordt voor alle inkomensgroepen een neutraal tot positief koopkrachteffect bereikt.

Naast meer ruimte in de energierekening is er aantrekkelijker financiering nodig, waarbij de maandlasten van de lening niet hoger liggen dan de besparing op de energierekening. Het Rijk neemt zich voor om gebouw gebonden financiering mogelijk te maken door het Burgerlijk Wetboek aan te passen. En banken committeren zich onder de juiste randvoorwaarden aan het ontwikkelen van aantrekkelijke gebouw gebonden financieringsmogelijkheden met lange looptijd en lage rente, en dus lage maandlasten. Ook zal de financiering van VvE's - onder andere via het SVN - verder worden uitgebreid. Bij verdere uitwerking is ruimte voor andere dan bovengenoemde financieringsmodellen, waarmee woningeigenaren ontzorgd kunnen worden gefinancierd.

De normering voor utiliteitsbouw wordt in lijn gebracht met de CO₂ doelstellingen voor 2030 en 2050. Gebouw gebonden energieverbruik wordt genormeerd op basis van het energielabel. De onderliggende rekensystematiek wordt verbeterd waardoor deze beter het daadwerkelijke energieverbruik weergeeft.

Het niet-gebouw gebonden energieverbruik wordt genormeerd binnen de Wet Milieubeheer. De komende tijd zal worden benut om data te verzamelen over het werkelijke energieverbruik van bedrijven, die als input dient voor de nieuwe normering, die uiterlijk 1-1-2021 in zal gaan. Door een helder onderscheid te maken tussen gebouw gebonden en niet-gebouw gebonden energieverbruik is voor de eigenaar, gebruiker en handhaver duidelijk wie verantwoordelijk is voor de benodigde investering. Tussen huurder en eigenaar zijn er verschillende opties om nadere afspraken te maken om van een split naar een shared incentive te gaan. Dit soort afspraken wordt gestandaardiseerd en aangemoedigd.

Voor woningen zal bij aankoopmoment gelden dat alle isolatiemaatregelen die met positief rendement genomen kunnen worden, met klem en met een aantrekkelijk aanbod worden aangeboden aan de koper, inclusief financieringsmogelijkheden. Mocht dat onvoldoende effect sorteren dan kan de norm vanaf 2030 een verplichtender karakter krijgen. Ook wordt verdergaande rendementsverbetering aan verwarmingsinstallaties bevorderd.

Energiebesparing en duurzame warmte

Het streven om alle woningen duurzaam te verwarmen kan slechts worden waargemaakt wanneer het aanbod van isolatiemaatregelen en van duurzame warmte drastisch wordt verhoogd en in prijs wordt verlaagd. Daartoe hebben partijen afspraken gemaakt over meer en aantrekkelijker aanbod. Bouwbedrijven, warmteleveranciers en installateurs committeren zich aan gestage kostendalingen tot 2030 van 15 procent tot mogelijk 50 procent.

Bouwbedrijven en installateurs kunnen hun commitment waarmaken doordat de uitvraag geordend, gestandaardiseerd en opgeschaald wordt, bijvoorbeeld via wijkgerichte aanpak of grote woningbezitters, zoals corporaties. Voor warmteleveranciers geldt dat zij tegen aantrekkelijkere voorwaarden kunnen leveren als risico's zoals het 'vollooprisico' worden verlaagd en een marktordening van kracht wordt die innovatie, kostenreductie en duurzaamheid bevordert. Daartoe wordt in het kader van de wijkaanpak een concessiestelsel voor warmtedistributienetten uitgewerkt. Ook zal nader worden gekeken naar de verdeling van kosten bij onder meer de gasnetten en warmtetransportnetten.

Voor de vergroting van het aanbod van duurzame warmte zal onder meer geothermie fors worden opgeschaald. De geothermie sector heeft de ambitie om te groeien van 3 PJ nu, naar 50 PJ in 2030 en 200+ in 2050. Voorwaarden zijn onder meer dat de Rijksoverheid verder investeert in het in kaart brengen van de ondergrond in Nederland, de deelname van EBN in geothermieprojecten ten behoeve van kennisontwikkeling en professionalisering en een robuuste SDE-regeling voor warmtebronnen tot 2030. Ook is ontwikkeling van duurzame flexibiliteit in vraag en aanbod ter aanvulling op de geothermie-basislast noodzakelijk, bijvoorbeeld via opschaling van groen gas of waterstof.

Waterbeheerders willen daarnaast thermische energie uit water aanbieden als warmtebron en verwachten hiermee in 2050 80 tot 120 PJ te kunnen voorzien. Daartoe moet nog veel ervaring worden opgedaan. Partijen stellen voor om hiertoe vanaf 2019 een driejarig programma aquathermie uit te voeren en tevens aquathermie deel te laten uitmaken van een aantal proeftuinen in het 100 wijken programma.

Een voortvarende start

De wijkgerichte aanpak zal vanaf 2021 vorm krijgen en ook het aanpassen van wetgeving zal nog enige tijd vergen. We willen en kunnen echter niet zo lang wachten met het begin van de transitie. Partijen hebben dus afspraken gemaakt om al zo snel mogelijk nieuwbouwwoningen en daartoe geschikte bestaande woningen en gebouwen te verduurzamen.

De wettelijke verplichting om nieuwbouwwoningen en utiliteitsgebouwen (<40 m³/u)) aan te sluiten op het aardgasnet komt per 1 juli 2018 te vervallen. Veel plannen zitten echter al in de pijplijn. Partijen hebben daarom afspraken gemaakt om te zorgen dat ook de projecten in de pijplijn zoveel mogelijk aardgasvrij worden opgeleverd. De afspraken gaan in op 1 juli 2018 en lopen tot eind 2021. De partijen werken toe naar het aardgasvrij realiseren van 75 procent van de totale nieuwbouw in de periode van 1 juli 2018 tot eind 2021.

Corporaties stellen bestaande woningen/woonblokken beschikbaar in geografische clustering rondom bestaande warmtenetten met een minimale afnamegarantie. Corporaties trekken hierin samen op met gemeenten en zijn bereid hun plannen aan te passen om zoveel mogelijk wijkgerichte uitrol mogelijk te maken. Hiertoe zijn reeds enkele casussen uitgewerkt. Voor een ander deel van de corporatiewoningen bieden hybride warmtepompen of (collectieve) (bodem-) warmtepompen een aantrekkelijk alternatief. Hiermee kunnen in totaal 2019 17.500 in 2020 30.000 en in 2021 55.000 woningen worden getransformeerd naar aardgasvrij. Corporaties fungeren hiermee als *Startmotor* van de transitie.

Corporaties kunnen een versnelling via de startmotor in de energietransitie in de gebouwde omgeving realiseren in deze kabinetsperiode. Bovendien kunnen corporaties in 2030 de helft van de CO₂-reductie voor de bestaande woningbouw in de gebouwde omgeving van de kabinetsdoelstellingen, voor hun rekening nemen. De corporaties doen dit onder de onlosmakelijke voorwaarde dat voor de langere termijn de investeringsruimte van corporaties in overeenstemming wordt gebracht met de betaalbaarheidsopgave, de bouwopgave en de verduurzamingsopgave richting energieneutraal in 2050. Hierover moeten in 2018 nadere afspraken worden gemaakt in de uitwerking van het klimaatakkoord mede in relatie tot te

leveren prestaties. Corporaties vinden dat dit moet leiden tot een significante verlaging van de belastingdruk.

Ter facilitering van specifiek de startmotor zal op korte termijn specifiek voor de first movers 50 miljoen van de in het Regeerakkoord afgesproken vermindering op de verhuurderheffing in de jaren 2019, 2020 en 2021 gericht worden ingezet. Voorts zullen de middelen voor de energietransitie in de gebouwde omgeving, die in de jaren 2019, 2020 en 2021 uit de Klimaatveloppe beschikbaar komen, mede worden ingezet voor proeftuinen aardgasvrije wijken die zich verbinden met de startmotor. De combinatie van deze maatregelen neemt de onrendabele top weg en laat de startmotor vanaf 1 januari 2019 draaien.

Uitwerking

De grote verbouwing gaat slagen als we de inspanning en kosten die ermee gemoeid zijn gezamenlijk willen en kunnen dragen. Partijen menen dat dit mogelijk wordt met deze afspraken op hoofdlijnen. Het komende half jaar zullen we deze afspraken verder uitwerken en vastleggen in concrete afspraken. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn de precieze vormgeving van de energiebelasting, de kostendaling van duurzame warmte in combinatie met voortzetting SDE en ISDE na 2020, de normering van utiliteitsbouw en woningen, de ruimte en middelen die gemeenten krijgen voor hun rol in de wijkgerichte aanpak en de financiële mogelijkheden van corporaties om de verduurzaming van hun woningen uit te voeren.